

Tradice: OPB Osík u Litomyšle

23.03.2017

V prosinci 2016 Natural koupil a od té doby provozuje Odchovnu plemenných býků v Osíku u Litomyšle. Ohlédněme se za historii této nejstarší tradiční odchovny.

Tradice šlechtění na Litomyšlsku vycházela už na začátku první republiky z potřeby produkovat vysoce kvalitní a zdravé plemenné červenostrakaté plemenné býky. Navazovala samozřejmě na rychlé zavádění kontroly užitkovosti v oblasti Litomyšlska. Býci byli v té době odchováni přímo v chovech. Ale jejich hodnocení a výběr do plemenitby probíhal soustředěně na svodech. K tomu byla postavena aukční hala v Litomyšli, která svému účelu včetně výstav sloužila dalších přes 50 let. O její stavbu a následný provoz se zasloužilo několik chovatelských rodů. Vzpomeňme alespoň rodiny Říhovy a Kromíchalovy. Bohužel nešťastnou privatizací po roce 1994 aukční hala ztratila svou chovatelskou funkci.

Odchovna v Osíku byla zřízena před 40 lety tehdejší Státním plemenářským podnikem. Jako účelové zařízení byla organizačně vedena tehdejší KPP Hradec Králové. OPB byly považovány a dosud jsou významnou součástí šlechtitelských programů plemen s kombinovanou či masnou užitkovostí. Například ve Francii je jen u plemene Charolais 6 hlavních OPB s celkovou kapacitou přes tisíc míst. Na OPB Osík byli pro zajímavost odchováni před rokem 1990 i býci červenostrakatého plemene, neboť plemeno bylo šlechtěno v dvoustranné užitkovosti.

Hlavní úkol však samozřejmě odchovny plnily v šlechtitelském programu červenostrakatého skotu. Před rokem 1990 představovala červenostrakatá populace v ČSSR jeden milion krav a odchovny procházelo kolem tisíce býků ročně. Selektce byla zaměřena na růstovou schopnost. Do plemenitby byli vybíráni býci s nejméně +0,5 s v testu a od narození. Druhým nejvýznamnějším selekčním ukazatelem byl zevnějšek, zejména pak končetiny a osvalení. Intenzita pozitivní selektce tak dosahovala 35 – 40 procent. Většina býků vybraných do plemenitby na OPB pak odcházela na inseminační stanice. Proto všechny odchovny byly vybaveny místností pro odběr spermatu a laboratoří pro posouzení jeho kvality.

Po roce 1990 stav krav českého strakatého plemene postupně klesal až na dnešních necelých 180 000 kusů. Tím pochopitelně klesla i potřebná kapacita odchovu. Naproti tomu po roce 1990 rychle rostly stavy krav plemen masných. V ČR je nyní ročně odchováno cca 1 700 býků masných plemen. Bohužel šlechtitelský program českého strakatého skotu již nevyžaduje u býků test vlastní užitkovosti na odchovně. Domníváme se však, že genomika nenahradí test vlastní užitkovosti, byť zkrácení testu na 6 měsíců dle platné metodiky je racionálním opatřením. Rovněž funkce odchoven jako zdravotního filtru před vstupem býků do ISB je v době dosud neeradikované IBR významná. Nicméně musíme zdůraznit, že OPB Osík je dnes jedinou OPB v republice, kde oficiální test býků strakatých plemen na vlastní užitkovosti býků stále probíhá. To dává všem s námi spolupracujícím chovatelům ty nejvyšší šlechtitelské i plemenářské záruky.

OPB Osík disponuje kapacitou odchovu cca 250 býků ročně. Z toho je odchováno 200 býků masných plemen a do 50 býků českého strakatého plemene a montbeliarde. Odchovna vykazuje dlouhodobé kvalitní výsledky. O tom svědčí podpora chovatelů – majitelů matek býků, kteří býčky odchovně prodávají nebo svěřují k odchovu. Jmenujme například zemský chov Charolais ZD Pozovice či ing. Řehounka nebo ing. Papáčka. Osíku jsou věrní i chovatelé českého strakatého skotu jako ZD Krásná Hora nebo Zemědělská a.s. Horní Bradlo. A samozřejmě celá plejáda býků nakupujících chovatelů. Ing. Jiří Rullc z Agro Sobotka říká: „Plemenné býky nakupujeme přednostně na Osíku. Provozujeme ve vyšších polohách užitkový chov masných krav a nezbytně potřebujeme kvalitní plemeníky s dobrým osvalením a kvalitními končetinami. Býci z Osíku se nám dlouhodobě osvědčují a proto se sem stále vracíme a další býky nakupujeme. Zejména nyní, když odchovnu vlastní a provozuje NATURAL, náš dlouhodobý a stabilní partner ve šlechtění“.

V loňském roce došlo v historii OPB Osík k nečekanému obratu. Odchovna byla majitelem nabídnuta k prodeji. Nakonec v podzimních měsících odchovnu zakoupilo sousední ZD Dolní Újezd. O tento počín se zasloužili především předseda představenstva ing. Klejch a ředitel ing. Jeřábek. To zabránilo znejistění chovatelů. O dva měsíce později odchovnu odkoupil od ZD NATURAL a od prosince 2016 ji provozuje. Tím se situace definitivně uklidnila bez jakýchkoliv dopadů do růstových parametrů býků. Odchovna je plná a dne 13. dubna 2017 zde proběhne výběr do plemenitby a následná aukce býků charolais. Další výběry a aukce se budou konat 18. dubna - především plemena angus a hereford a 25. dubna plemena limousine, masný simentál a blonde d Aquitaine.

Vážení chovatelé! Přijďte se na vlastní oči přesvědčit, jak se býkům na odchovně Osík daří. Hodnocení býků začíná od 9.00 hodin, aukce pak začne ve 13.00 hodin. Doufáme, že některý z plemeníků vám „padne do oka“! A s trochou štěstí v aukci si „toho svého“ odvezete domů.